

۴ مرحله چرخه حیات شغلی و راه گذر از آنها

اگر بدانید در کدام مرحله شغلی خود قرار دارید، به کار خود واقف تر خواهید بود و بازدهی شما به حداکثر می رسد، در نتیجه احساس رضایت و خرسندی بیشتری خواهید کرد.

امروزه دیگر بر کسی پوشیده نیست که نرخ تغییر شغل در حال افزایش است. بر طبق داده های لینکدین، در طول ۲۰ سال گذشته تعداد شرکت هایی که هر فرد در بازه زمانی پنج سال پس از فارغ التحصیلی در آنها مشغول می شود تقریباً دو برابر شده است. بالاترین نرخ تغییر شغل مربوط به افرادی است که در صنعت سرگرمی و رسانه مشغول هستند و تغییر شغل در میان زنان نیز نسبت به مردان شایع تر است. در نتیجه این امر افراد درگیر نوعی «کلاف شغلی» (squiggly Careers) می شوند و باید در جابه جایی از شغلی به شغل دیگر یا از شرکتی به شرکت دیگر دقت و مدیریت بالایی داشته باشند.

بازاریابان با مفهوم چرخه حیات شغلی (Job Life Cycle) آشنایی دارند، اما عده کمی هستند که این چارچوب را در شغل های خود پیاده کنند. به کمک این چارچوب می توان مراحل مختلف شغلی را به نحوی مدیریت کرد که بیشترین ارزش را از تک تک نقش ها و مسئولیت های ایفایی خود برداشت کرده و برجسته ترین تاثیر را بر جای گذاشت.

مرحله اول: مقدمه شغلی

همگی ما با این مرحله آشنا هستیم و فهمیدن آن کار دشواری نیست. در این مرحله می توان با تعریف برنامه ۹۰/۶۰/۳۰ روزه برای خود تکانه ایجاد کرد، اهداف کوتاه مدت داشت و موفقیت های آنی به دست آورد و در نتیجه تاثیرگذاری خود را بالا برد.

مایکل واتکین (Michael Watkin)، نویسنده مجله هاروارد بیزینس ریویو (Harvard Business Review)، در کتاب خود با عنوان «۹۰ روز اول» (The First 90 Days) «شیوه های مشخصی به این منظور پیشنهاد داده است، از جمله برنامه ریزی نظام مند برای یادگیری مسائل مورد نیاز، تعیین سطح پیشرفت و موفقیت های مورد نظر و هماهنگی با مدیر خود در این خصوص و شناسایی و برقراری ائتلاف های سودمند با سازمان و تیم جدید. همچنین تصویری که قصد دارید از خود ارائه دهید و مشخصه هایی که می خواهید بارز باشند را تعیین کنید و رفتار و اعمال خود را در راستای همین هدف هماهنگ کنید.

مرحله دوم: پیشرفت فردی

این مرحله با عنوان «منحنی شیبدار یادگیری» (Steep Learning Curve) «هم شناخته می شود. یکی از مشکل ترین و در عین حال ثمربخش ترین مراحل شغلی که معمولاً در ماه های سوم تا دوازدهم اتفاق می افتد همین است که در ابتدای راه و در حین یادگیری شغل جدید، اثرگذار نیز ظاهر شوید. اگر شما هم در این مرحله به سر می برید، احتمالاً از این راه طولانی که در پیش دارید احساس درماندگی می کنید، اما می توانید نشانگرها و مشخصه هایی برای پیشرفت و موفقیت خود تعیین و تمرکز خود را به آنها معطوف کنید.

مطلب مرتبط: خلق فرصت های شغلی ساده نیست

مشخص کنید در ۶ ماه، ۹ ماه و ۱۲ ماه آینده می خواهید در چه جایگاهی باشید، سپس تمامی فعالیت ها و کارهای خود را در راستای تحقق همین اهداف بچینید. این مرحله همچنین زمان مناسبی برای تشکیل حلقه های بازخورد (Feedback Loop) است. از سه نفر در جایگاه های مختلف بازخورد بگیرید. مثلاً از مدیر خود، یکی از همکاران تان و فردی که شما را به خوبی می شناسد، مرتباً سوال هایی از این قبیل بپرسید: «به نظر شما بهترین عملکرد من چه زمانی بوده است؟»، «به نظر شما در فلان جلسه کجای کارم خوب بود و کجاها جای کار داشت؟» و «به نظر شما بهترین خدمتی که من به تیم می کنم چیست؟».

مرحله سوم: بلوغ شغلی

در این مرحله که معمولاً بین سال اول و دوم اشتغال رخ می دهد، دانش بنیادین بالایی از مسئولیت خود و سازمان مربوط دارید و به موفقیت هایی نیز دست یافته اید. در این مرحله خوب است که وقت تان را طوری صرف کنید که بیشترین ارزش و بازده را به دست آورید.

به لطف بازخوردهایی که گرفته بودید، به درستی می دانید در چه حوزه هایی بیشترین تاثیر را دارید و اکنون می توانید به فعالیت های پیردازید که توانمندی های شما را برجسته تر می کنند و نقش شما را ورز می دهند. این فرآیند شغل ورزی (Job Crafting Process) ظرافت های خاص خود را دارد، مثلا می توانید در پروژه های خاصی داوطلبانه کار کنید، یا اینکه به شیوه ای اساسی تر با مدیر خود درخصوص اولویت های مدنظرتان صحبتی دوباره داشته باشید و بر سر سوگیری جدیدی به توافق برسید.

این مرحله زمان مناسبی است برای ساخت مارک و برند خودتان و ابتکار عمل های جدید همراستا با آن. مثلا من در کسب و کار خودم می توانم برنامه ای برای هدایت و نظارت شغلی راه بیندازم، چون با برند من و علایقم همخوانی دارد. علایق خود را در نظر بگیرید و ببینید از چه طریقی می توانید این علایق را در سازمان خودتان احیا کنید. اینگونه تمایز شما در محیط کار هم افزایش یافته و انگیزه تان تقویت می شود. ابتکار عمل هایی از این دست معمولا فرصت های تازه نیز پیش روی شما می گذارند و امکان گسترش شغلی برای تان فراهم می کنند.

مرحله چهارم: انحطاط شغلی

این مرحله ای است که خودتان می دانید باید ادامه دهید و پیشرفت کنید، اما همچنان در همان مسئولیت قبلی باقی مانده اید. معمولا انحطاط شغلی از سال دوم به بعد شروع می شود. البته خوشبختانه این انحطاط تدریجی خواهد بود و در همان اوایل امر می توانید گام های مثبت زیادی در راستای حفظ تاثیرگذاری و مشغولیت خود بردارید.

اولین کاری که باید بکنید، امتحان کردن فرصت های جدید است. جا افتادن در پست های جدید زمان بر است و در جایگاه کنونی شما تغییر شغل چه در همان شرکت و چه در شرکتی دیگر، تضمینی برای موفقیت شما نخواهد بود. در عوض چهار حوزه ای که علاقه مند هستید را انتخاب کنید و با افراد مربوط درخصوص این اهداف ملاقات داشته باشید. هدف از این کار پیدا کردن شغل جدید نیست. به احتمال زیاد هنوز شغلی برای حوزه هایی که شما در نظر دارید تعریف نشده است. در عوض به این امر به دید یک فرصت نگاه کنید؛ فرصتی برای اینکه توانمندی های خود را برشمردید و ببینید چه ارزشی در حوزه های مختلف ایجاد خواهد کرد.

با مدیر خود یا مسئول منابع انسانی روراست باشید و موضع خود را با آنها در میان بگذارید. برای آنها هم پیدا کردن یک کارمند جدید از پیدا کردن یک پست جدید برای شما سخت تر است، مخصوصا اگر عملکرد خوبی هم بروز داده باشید. معمولا مدیرها بعد از اینکه نامه استعفای کارمندی را دریافت می کنند، تازه از بروز چنین مرحله ای در فرد آگاه می شوند. پس به آنان فرصتی بدهید تا تلاش شان را بکنند و گزینه داخلی دیگری در اختیارتان قرار دهند. مجبور نیستید پستی که به شما پیشنهاد می دهند را بپذیرید، اما هدفمندتر خواهید بود و حداقل بهتر از این است که در شغلی بمانید که تاب آن را ندارید و دوست دارید هرچه زودتر از آن راحت شوید.

آخرین کاری که در این مرحله از شما برمی آید این است که حتما برند شخصی خود را در تمام نمایه های خود مثل پروفایل لینکدین یا رزومه و معرفی نامه خود درج کنید. مطمئن شوید اطلاعاتی که در نمایه های مختلف درج کرده اید، منسجم هستند، نقاط قوت و تجارب شما را بیان و حس برند شخصی شما و نقاط تمایز آن را منعکس می کنند.

اغلب افراد این مراحل شغلی عنوان شده را طی می کنند، البته ممکن است مدت زمان مراحل مختلف فرق بکند. با اشراف به این مراحل و آگاهی از مرحله فعلی خود، کنترل بیشتری روی کلاف شغلی خواهید داشت و مسئولیت خود را با خرسندی و رضایت بیشتری انجام خواهید داد.